

KOMENTÁŘ

15. 2. 2023

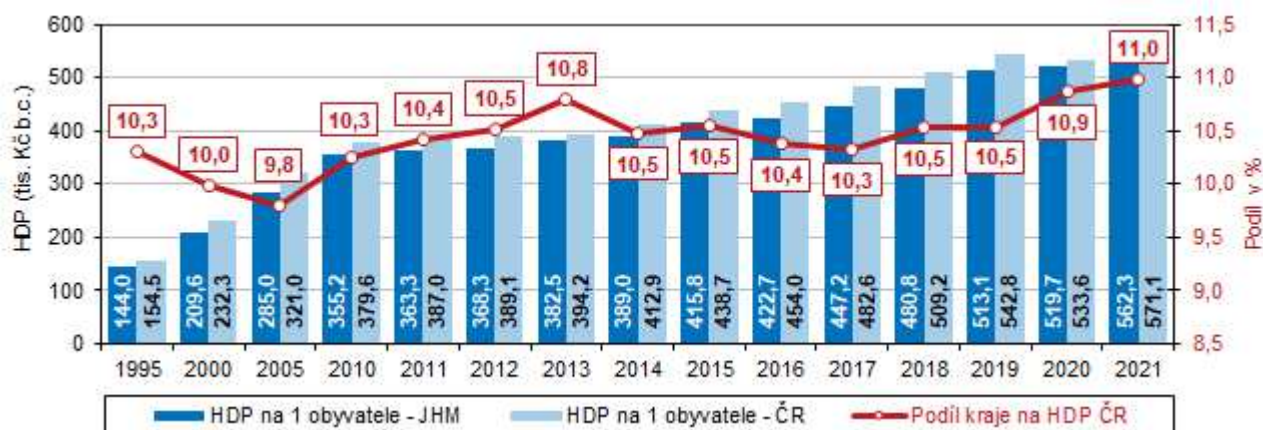
Makroekonomické údaje v Jihomoravském kraji v roce 2021

V roce 2021 došlo meziročně k reálnému zvýšení HDP ve dvanácti krajích, v Jihomoravském kraji byl nárůst 5. nejvyšší a činil 4,6 % (vyjádřeno ve srovnatelných cenách). Jedná se tak o opětovný nárůst HDP po předcházejícím roce, kdy byl vlivem epidemické situace zaznamenán pokles ve všech krajích. Hrubý domácí produkt v roce 2021 dosáhl 671,3 mld. Kč, hrubá přidaná hodnota 610,0 mld. Kč. Podíl kraje na republikovém celku byl u obou ukazatelů mezi kraji třetí nejvyšší.

Regionální hrubý domácí produkt

Základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky na daném území je hrubý domácí produkt (HDP). Podle předběžných výsledků dosáhl regionální HDP v Jihomoravském kraji v roce 2021 hodnoty 671,3 mld. Kč (běžné ceny), což v přepočtu představovalo 562,3 tis. Kč na jednoho obyvatele.

Graf 1 Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

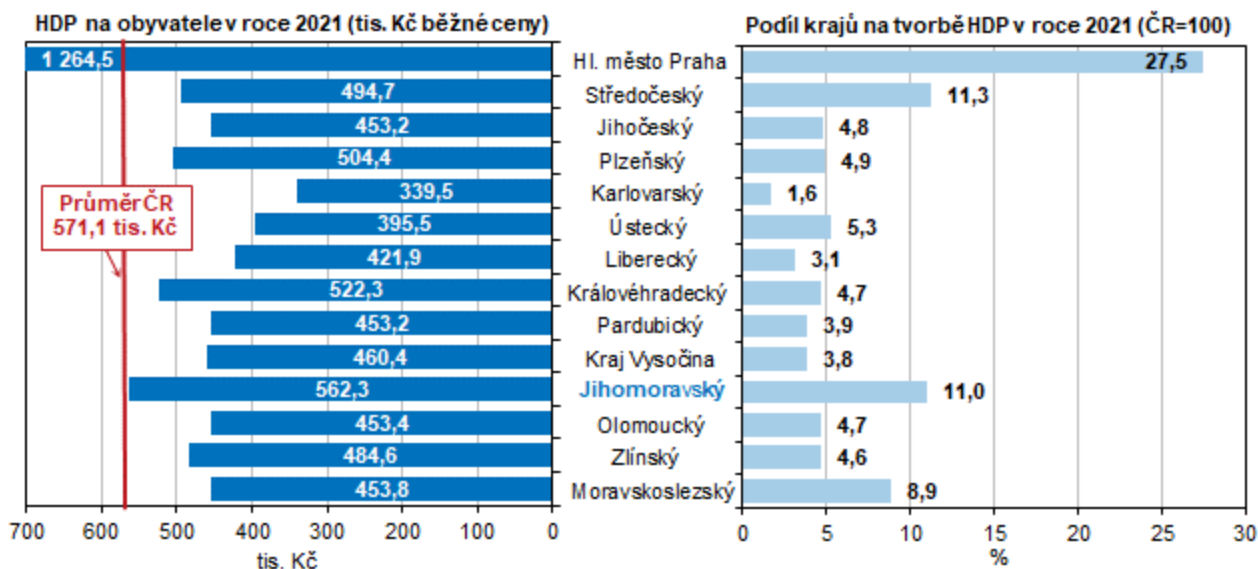

Přepočtená hodnota HDP na jednoho obyvatele se zvyšovala až do roku 2008, kdy dosáhla maxima (366,0 tis. Kč na obyvatele). Po poklesu v roce 2009 následoval opět postupný růst, v roce 2012 byla překonána i tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v dalších letech. Rok 2021 představuje dosavadní maximum.

Od roku 1995 byla krajská hodnota HDP na obyvatele vždy pod průměrem ČR, v roce 2005 činila dokonce jen 88,8 % průměru. K hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 2021 (98,5 %), v roce 2020 krajská hodnota HDP na obyvatele dosáhla 97,4 % průměru ČR. Na republikové hodnotě HDP se Jihomoravský kraj podílel nejméně v letech 2005 a 2006, a to 9,8 %. V roce 2021 dosáhl podíl kraje na republikovém HDP dosud nejvyšší hodnoty – 11,0 %. V mezikrajším srovnání je podíl po hl. m. Praze a Středočeském kraji dlouhodobě 3. nejvyšší.

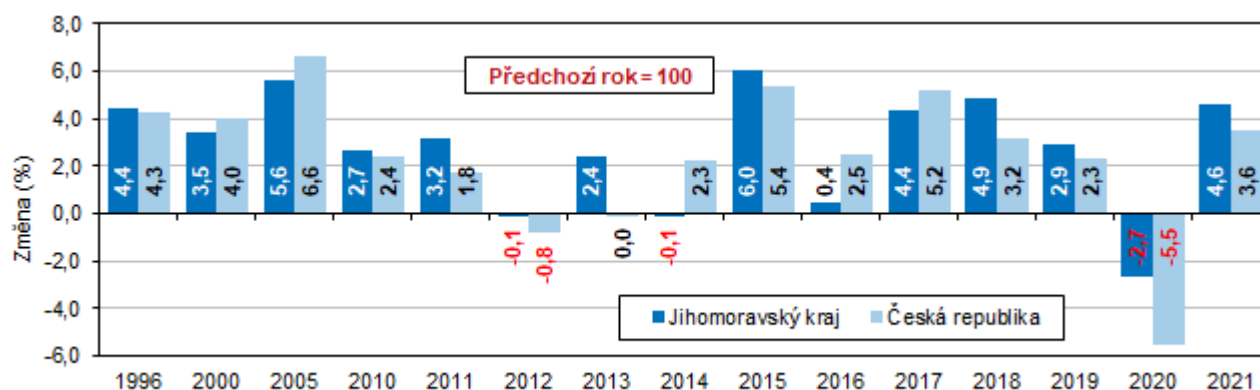
KOMENTÁŘ

Graf 2 Hrubý domácí produkt v roce 2021 podle krajů

Republikový průměr výše HDP na jednoho obyvatele (i ostatní makroekonomické ukazatele) ovlivňuje svou vysokou ekonomickou výkonností hl. m. Praha, a to do té míry, že pod průměrem ČR jsou všechny ostatní kraje. Jihomoravský kraj se u výše tohoto ukazatele řadí na 2. místo v pořadí krajů. Nejnižší hodnota HDP na jednoho obyvatele byla zaznamenána v Karlovarském kraji, a to 339,5 tis. Kč. Karlovarský kraj vykazoval i nejnižší podíl na HDP ČR (1,6 %), naopak Praha se na republikovém celku podílí více než čtvrtinou (27,5 %).

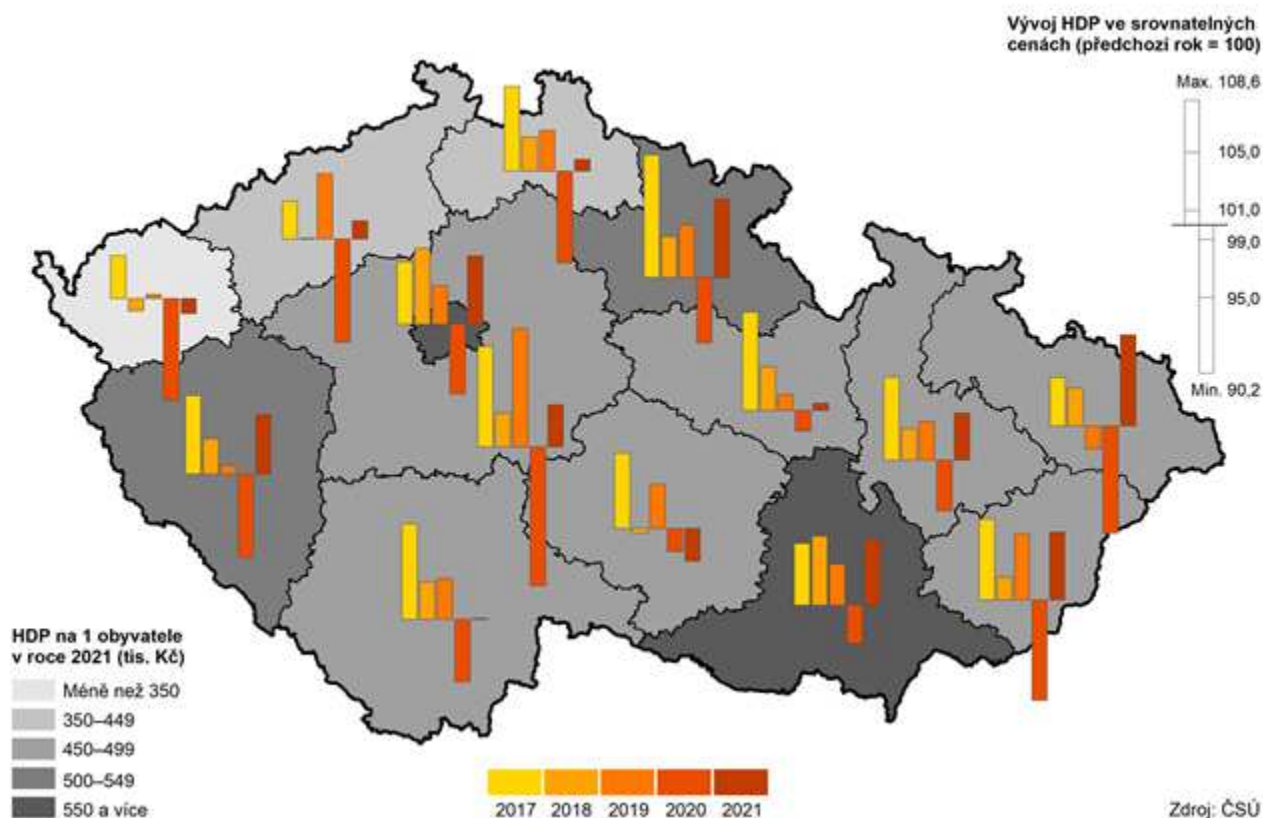
Graf 3 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)

Nejvyšší meziroční reálný růst regionálního HDP v kraji (vývoj HDP ve stálých cenách) byl v posledním desetiletí zaznamenán v roce 2015, a to 6,0 %. Mírný meziroční pokles regionálního HDP byl vykázan v letech 2012 a 2014 (shodně o 0,1 %), výraznější pokles pak v roce 2020, a to o 2,7 %. Celorepublikově však meziroční pokles v roce 2020 dosáhl 5,5 %. Rok 2020 byl silně ovlivněn pandemií covid-19 a přinesl meziroční snížení HDP ve srovnatelných cenách ve všech krajích. Rok 2021 přinesl opětovný nárůst regionálního HDP ve 12 krajích. Meziroční nárůst v Jihomoravském kraji (4,6 %) převyšoval republikový průměr (3,6 %) a byl mezi kraji 5. nejvyšší. Nejvyšší nárůst byl zjištěn v Moravskoslezském (o 6,4 %) a Královéhradeckém kraji (o 5,5 %). Meziroční pokles regionálního HDP vykazoval Kraj Vysočina (o 2,3 %) a Karlovarský kraj (o 1,0 %).

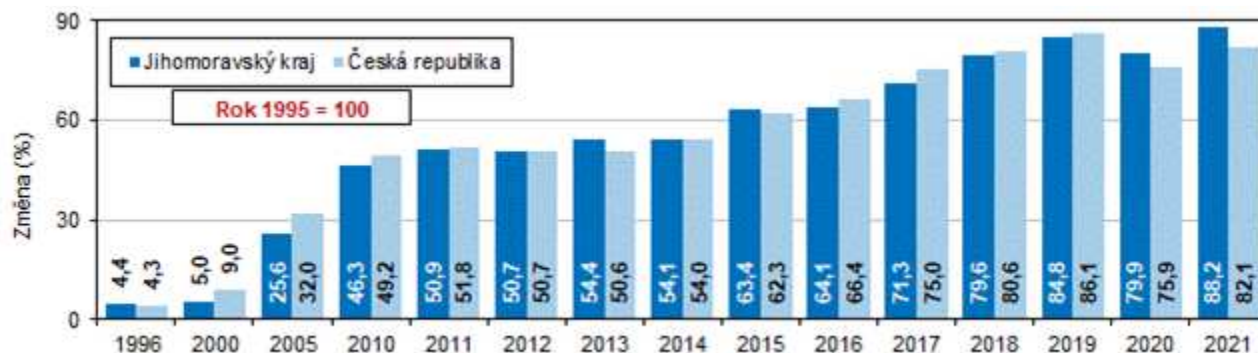
KOMENTÁŘ

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2017 až 2021

Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách roku 1995 ukázal, že HDP v kraji v roce 2008 byl proti roku 1995 o 51,0 % vyšší. Po „krizovém“ roku 2009 (nárůst proti roku 1995 o 42,5 %) až rok 2013 v Jihomoravském kraji znamenal překročení této hranice (nárůst o 54,4 %). V rámci ČR v roce 2008 zvýšení dosáhlo 52,8 %, tento stav byl překonán až v roce 2014. Nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 1995 byl v kraji ve srovnání s vývojem v ČR většinou nižší. Výjimkou byly roky 1996, 2013 až 2015 a roky 2020 a 2021 (v roce 2012 byly přírůstky shodné). V roce 2021 byl HDP v Jihomoravském kraji oproti roku 1995 o 88,2 % vyšší.

Graf 4 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (rok 1995 = 100)

KOMENTÁŘ

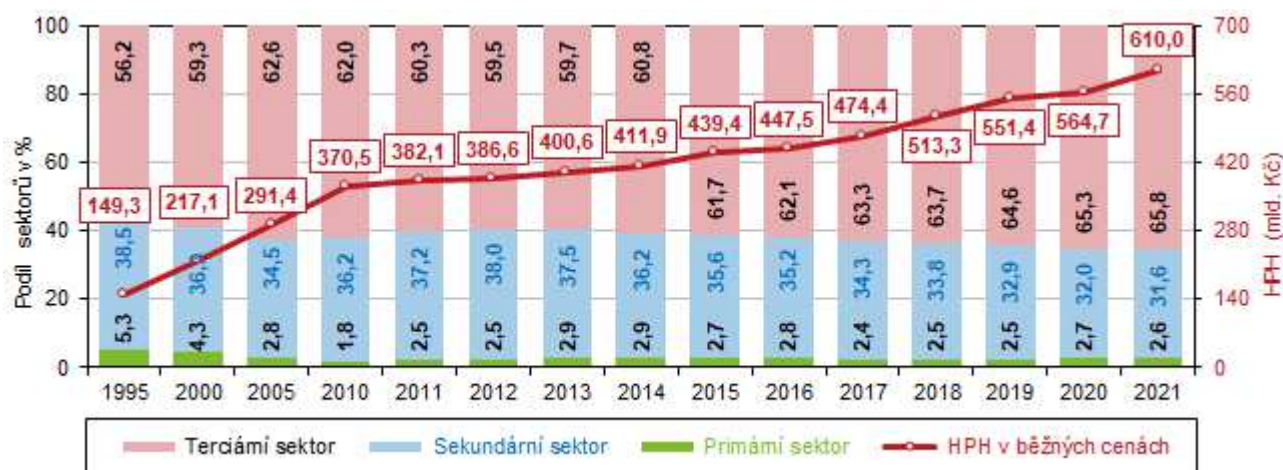
Hrubá přidaná hodnota

Podle předběžných výsledků hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2021 objemu 610,0 mld. Kč v běžných cenách. Objem HPH, i když vyjádřený v běžných cenách, se v letech 1995 až 2021 zvyšoval každoročně s výjimkou roku 2009.

Ve skladbě tvorby HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Primární sektor měl nejnižší zastoupení, v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,3 %. V roce 2010 tento podíl klesl na minimum sledovaného období (1,8 %), v roce 2021 podíl zemědělských odvětví činil 2,6 %.

Podíl sekundárního sektoru na tvorbě HPH (dobývání nerostných surovin, průmysl celkem, stavebnictví) se od roku 2012, kdy tvořil 38,0 %, postupně snižoval a v roce 2021 činil 31,6 %. Terciární sektor tvoří v souhrnu oblast služeb, obchodu, ubytování, stravování, dopravy, podnikatelské činnosti, veřejné správy, vzdělávání, zdravotnictví atd. Meziročně podíl terciárního sektoru na tvorbě HPH vzrostl o 0,5 procentního bodu na 65,8 %, což je nejvyšší hodnota v novodobé historii kraje.

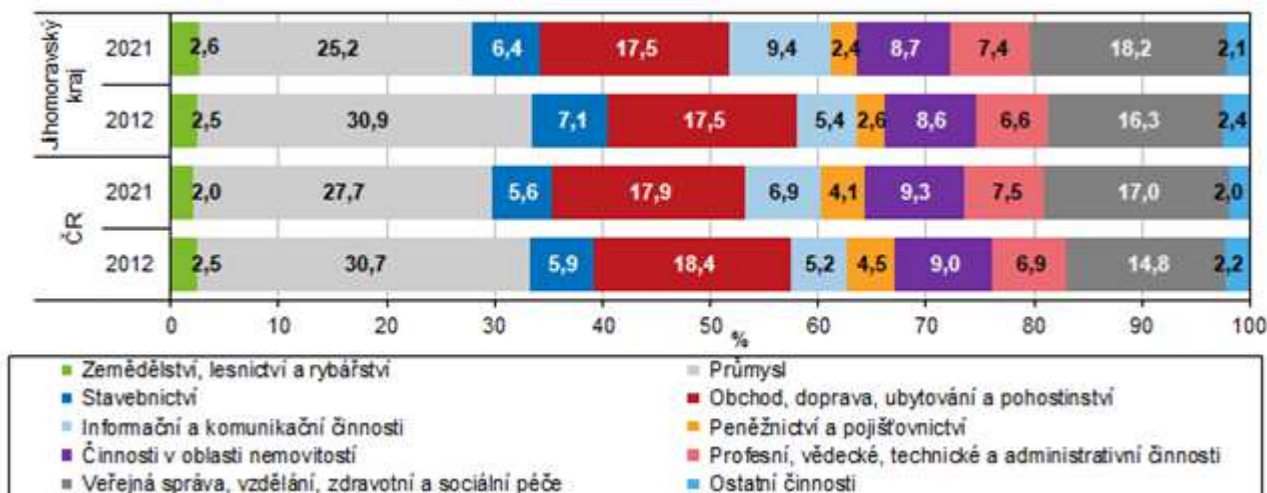
Graf 5 Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Z grafu 6 je zřejmé, že trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2021 proti roku 2012 byl s republikovými změnami podobný v 8 z 10 uvedených odvětví. Ke zvýšení podílu došlo v oboru informační a komunikační činnosti, u činnosti v oblasti nemovitostí, v oblasti profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti i v oboru veřejné správy, vzdělávání, zdravotní a sociální péče. Pokles byl zaznamenán v odvětví průmyslu, stavebnictví i u činnosti v peněžnictví a pojišťovnictví. V oblasti zemědělství, lesnictví a rybářství došlo k poklesu na republikové úrovni a k nárůstu na úrovni kraje. U činností v oblasti obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství došlo na úrovni ČR k poklesu, zatímco v Jihomoravském kraji zůstal podíl těchto činností v roce 2021 shodný s podílem před 10 lety

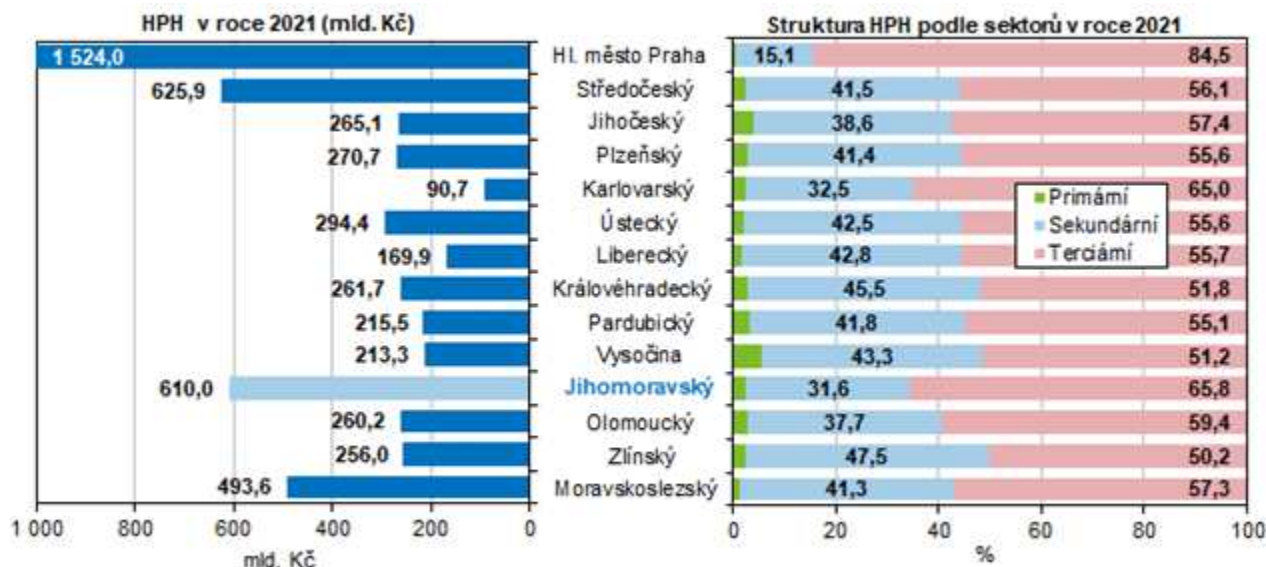
KOMENTÁŘ

Graf 6 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Objem HPH v Jihomoravském kraji byl ve srovnání s ostatními kraji v roce 2021 3. nejvyšší (po hl. m. Praze a Středočeském kraji). V grafu 7 je uvedena struktura tvorby HPH podle sektorů. Jihomoravský kraj je podílem terciárního sektoru druhý mezi kraji a je o 1,1 procentního bodu nad úroveň průměru ČR. Průměr ČR je ovšem ovlivněn hl. m. Prahou, kde podíl činí 84,5 %. Nejnižší podíl terciárního sektoru je zaznamenán ve Zlínském kraji (50,2 %). Primární sektor má nejvýraznější zastoupení v Kraji Vysočina (5,5 %) a v Jihočeském kraji (4,0 %), sekundární sektor ve Zlínském kraji (47,5 %).

Graf 7 Hrubá přidaná hodnota v roce 2021 podle krajů (běžné ceny)

Tvorba hrubého fixního kapitálu

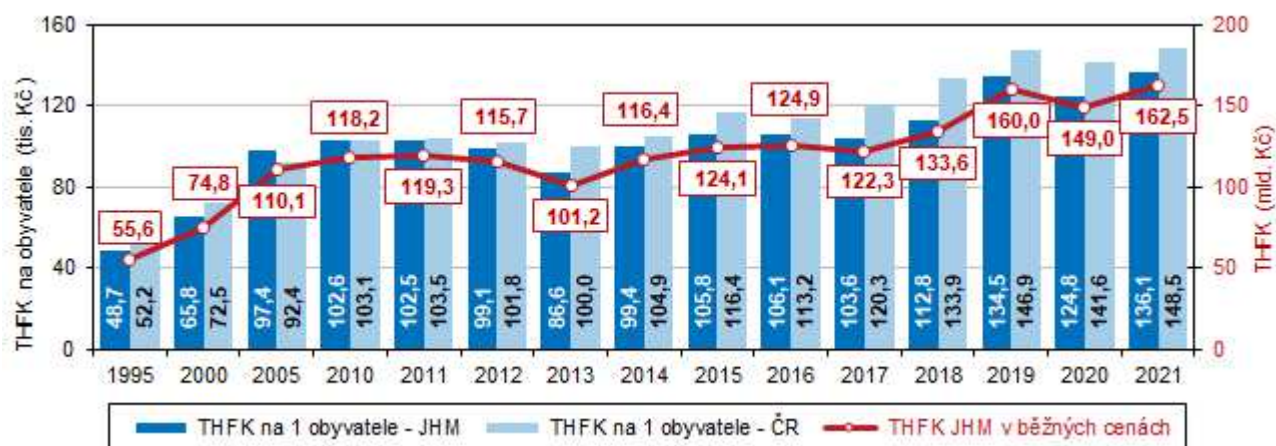
Investiční aktivita vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) po znovuoobnovení ekonomického růstu po roce 2010 v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 3,6 mld.

KOMENTÁŘ

Kč) a výrazněji v roce 2013 (o 14,5 mld. Kč). Mírný meziroční pokles objemu THFK byl zaznamenán i v roce 2017 (o 2,6 mld. Kč). V roce 2021 byla v kraji vykázána dosud nejvyšší hodnota THFK, a to 162,5 mld. Kč (běžné ceny), druhá nejvyšší hodnota byla vykázána v roce 2019 (160,0 mld. Kč). V roce 2020 následoval propad na 149,0 mld. Kč. V roce 2021 tedy došlo k meziročnímu nárůstu o 13,5 mld. Kč.

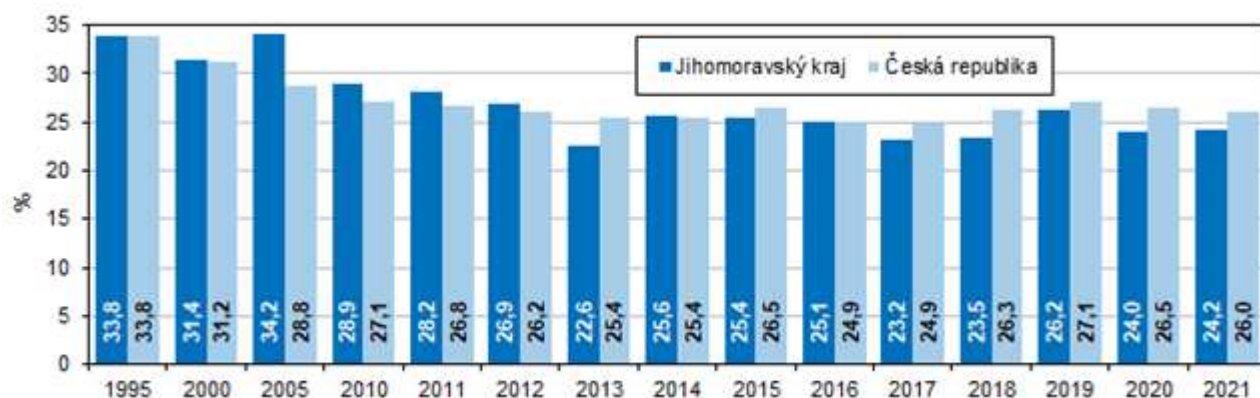
Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele převyšoval republikový průměr pouze v roce 2003 a v letech 2005 až 2009. V dalších letech byl pod republikovou úrovní, nejvyšší zaznamenaný odstup od republikového průměru byl v roce 2018 (84,2 % průměru ČR). V roce 2021 krajská hodnota THFK ve výši 136,1 tis. Kč na obyvatele zaostávala za průměrem ČR o 12,4 tis. Kč a činila 91,6 % průměru ČR.

Graf 8 Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Do roku 2012 pro Jihomoravský kraj vyznívalo příznivě srovnání míry investic vyjádřené v procentech jako podíl úhrnu THFK na úhrnu HDP (oba ukazatele v běžných cenách). Do tohoto roku a dále v letech 2014 a 2016 míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Objem investic v roce 2021 v kraji tvořil 24,2 %, což bylo o 1,8 procentního bodu méně, než činila míra investic ČR.

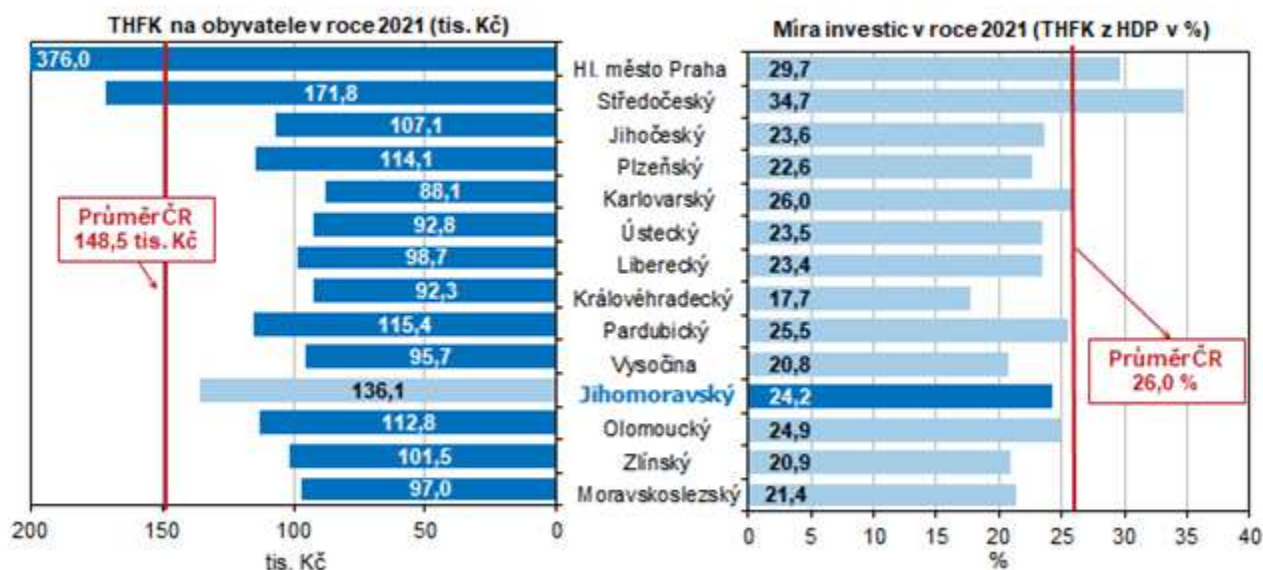
Graf 9 Míra investic v Jihomoravském kraji a ČR

KOMENTÁŘ

Z pohledu mezikrajského srovnání v roce 2021 byla hodnota THFK na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji mezi kraji 3. nejvyšší za hl. m. Prahou a Středočeským krajem. Tyto dva kraje spolu s Karlovarským krajem předčily republikový průměr výše míry investic. Míra investic Jihomoravského kraje byla v mezikrajském žebříčku 6. nejvyšší.

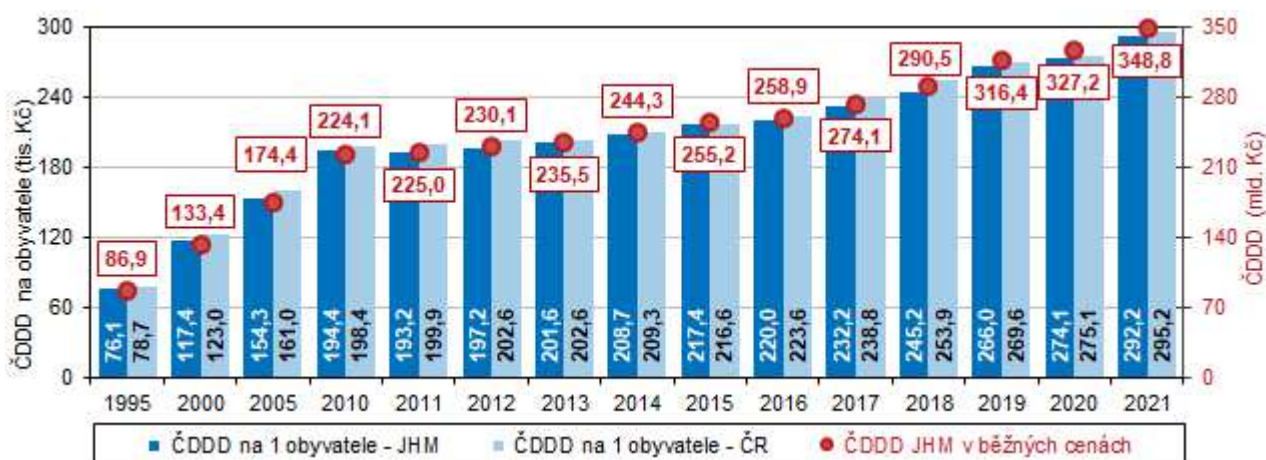
Graf 10 THFK na obyvatele a míra investic podle krajů v roce 2021

Čistý disponibilní důchod domácností

Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) dosáhla v roce 2021 v Jihomoravském kraji 348,8 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 292,2 tis. Kč. Tento makroekonomický ukazatel, i když vyjádřený v běžných cenách, se každoročně zvyšoval v absolutním vyjádření a s výjimkou roku 2011 i v přepočtu na 1 obyvatele. Meziroční nárůst v roce 2021 činil 21,5 mld. Kč, resp. 18,1 tis. Kč na obyvatele.

Graf 11 Čistý disponibilní důchod domácnosti v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

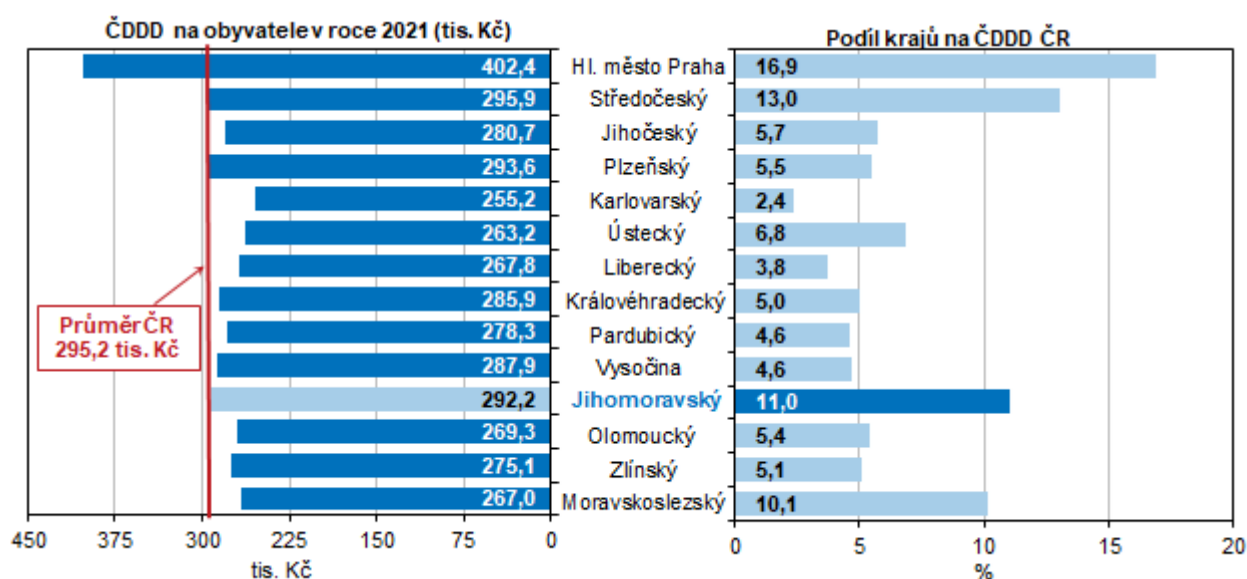

KOMENTÁŘ

Krajská hodnota ČDDD přepočtená na obyvatele byla v celém sledovaném období pod republikovým průměrem. Výjimkou byl pouze rok 2015, kdy byl republikový průměr překročen o 0,4 %. Hodnota ČDDD na obyvatele byla v roce 2021 ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší (za hl. m. Prahou, Středočeským a Plzeňským krajem).

Podíl Jihomoravského kraje na ČDDD republiky byl v minulých letech nejnižší v roce 2003, a to 10,3 %. V letech 2013 až 2015 a 2019 až 2021 byl podíl kraje na republikovém celku na, resp. nad hranicí 11 %. Hodnota podílu v roce 2021 činila 11,0 % a mezi kraji byla 3. nejvyšší.

Graf 12 ČDDD na obyvatele podle krajů v roce 2021 (běžné ceny)

Související odkazy: [Databáze národních účtů](#)

Kontakt:

Bc. Kateřina Klesnilová
Krajská správa ČSÚ v Brně
e-mail: katerina.klesnilova@czso.cz
tel: 542 528 200